

**WEWNA̧TRZSKONY
PROGRAM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3
IM. ELIZY ORZESZKOWEJ
W ZAMO̧CIE**

Opracowanie: mgr Agnieszka Żuber

PODSTAWA PRAWNA

Obowiązujące akty prawne dotyczące udzielania uczniom pomocy w szkolnym programie edukacyjno-zawodowym oraz w dalszym kierunku kształcenia i wyborze zawodu:

- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty. Tekst jednolity z 2016 Dz.U 216 poz. 1943;
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r.Prawo Oświatowe. Tekst jednolity Dz.U. 2017 poz. 59 z póź. zmianami;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkółDz.U. 2019 poz. 639;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji Dz.U. 2017 poz. 1646;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013r.w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. z 2013 r., poz. 532)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach Dz.U. 2017 poz. 1591;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach Dz.U. 2019 poz. 323;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. Dz.U. 2001, 61 poz. 624;
- Memorandum o kształceniu ustawicznym Komisji Europejskiej z marca 2000 roku założenie nr 5;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego Dz. U. 2018 poz. 1675
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2016 r., poz. 325).

PODSTAWOWE POJĘCIA

orientacja zawodowa - ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym, ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I –VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.

doradztwo zawodowe – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII –VIII szkół podstawowych oraz uczniów i słuchaczy szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia.

ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako:

- ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy;
- uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową. Treści są sukcesywnie poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

Wszystkie działania w zakresie doradztwa zawodowego prowadzone w szkole tworzą Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego i stanowią spójną całość.

OGÓLNY CEL PROGRAMU

Celem doradztwa zawodowego w szkole podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania ścieżki swojej kariery i trafnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru kierunku dalszej nauki oraz inspirowanie do tworzenia długofalowych planów życiowych przy wsparciu doradcy zawodowego.

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest :

- wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy
- rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji
- stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest :

- poznawanie własnych zasobów
- zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy
- kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji
- stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest:

- przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów
- informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.
- określenie własnych predyspozycji, cech osobowości, temperamentu, zainteresowań, talentów, mocnych stron i umiejętności.;
- kształtowanie aktywnej postawy życiowej
- analiza informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- poszerzanie własnych: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- wzmacnianie myślenia o karierze zawodowej w perspektywie procesu podejmowania decyzji
- kształtowanie gotowości do wejścia na rynek pracy;
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie.
- uświadomienie rodzicom, jak wielkie znaczenie odgrywają w procesie przygotowania dziecka do wyboru jego przyszłej ścieżki edukacyjno - zawodowej.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Zgodnie z modułową strukturą programu, w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych w rozporządzeniu obszarów:

I. Poznawanie własnych zasobów

W klasach I – III uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych

W klasach IV – VI uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

W klasach VII – VIII uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z auto-analizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

II. Świat zawodów i rynek pracy

W klasach I –III uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- wie, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

W klasach IV – VI uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

W klasach VII – VIII uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji;
- charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

W klasach I –III uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

W klasach IV – VI uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

W klasach VII – VIII uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej; 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

W klasach I –III uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

W klasach IV – VI uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

W klasach VII – VIII uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
  - określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
  - identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

METODY I FORMY PRACY

- analiza przypadku,
- autoprezentacja,
- burza mózgów,
- praca w grupach, parach, indywidualna,
- debata „za i przeciw”,
- dyskusja problemowa,
- ocena pracy grupowej,
- plakat,
- rozwiązywanie problemów,
- skojarzenia,
- udział w dniach otwartych szkół
- spotkania z przedstawicielami zawodów, instytucji, szkół
- wizyty w zakładach pracy
- metody multimedialne
- testy, kwestionariusze, ankieta.

POMOCE DYDAKTYCZNE

- materiały biurowe
- tablica, tablica multimedialna
- ankiety, kwestionariusze, karty pracy
- filmy, nagrania, grafiki
- sprzęt multimedialny
- dostęp do Internetu
- gry
- informatory, katalogi, broszury, ulotki
- prezentacje multimedialne

ZADANIA PRACOWNIKÓW SZKOŁY

Dyrektor szkoły w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego:

- nadrzędnie odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym,
- współpracuje ze szkolnym doradcą zawodowym i gronem pedagogicznym w celu realizacji WSDZ,
- wspiera kontakty z rodzicami i instytucjami zewnętrznymi (np. ze szkołami ponadpodstawowymi w regionie) w celu udzielenia wsparcia dotyczącego dalszych wyborów edukacyjnych uczniów klas 8,
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego.

Szkolny doradca zawodowy w WSDZ:

- diagnozuje potrzeby uczniów, rodziców, nauczycieli na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego,
- prowadzi zajęcia z doradztwa zawodowego dla klasy 7 i 8 (10 godzin w roku szkolnym),
- opracowuje WSDZ i współpracuje z gronem pedagogicznym oraz innymi pracownikami szkoły przy jego realizacji.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- wspierają samoocenę uczniów poprzez eksponowanie ich talentów (konkursy klasowe, szkolne itp.),
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych,
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery,
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej dzieci,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów,
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe,
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie,
- realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczycie zatrudnieni w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej,
- organizują w sali kąpiki zawodoznawcze; rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów,
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie,
- realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego,
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów,
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z INNYMI INSTYTUCJAMI

Wsparciem dla działań doradczych podejmowanych w szkole może być współpraca z instytucjami (nawiązana przez dyrektora szkoły, wychowawców, nauczycieli, rodziców, doradcę zawodowego). Instytucjami wspierającymi mogą być (wedle potrzeb i decyzji grona pedagogicznego):

- 1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zamościu** oferująca uczniom i rodzicom:
  - diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów,
  - udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery,
  - prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego,
  - prowadzenie dla pracowników szkół szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych
  - tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym.
- 2. Ośrodki doskonalenia nauczycieli:**
  - organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, konferencji dla doradców zawodowych oraz osób zainteresowanych doradztwem zawodowym,
  - tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym,
  - przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego.

3. Biblioteka Pedagogiczna w Zamościu oraz Książnica Zamojska:

- udostępnianie szkołom informacji o usługach doradczych w regionie, wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego,
- wspieranie nauczycieli-bibliotekarzy w pozyskiwaniu, gromadzeniu i udostępnianiu informacji edukacyjno-zawodowych,
- gromadzenie i udostępnianie doradcom zawodowym i nauczycielom publikacji z zakresu doradztwa zawodowego,
- współorganizowanie wystaw i spotkań z zakresu doradztwa zawodowego.

4. Szkoły ponadpodstawowe:

- udzielanie osobom zainteresowanym informacji na temat oferty edukacyjnej i zawodowej oraz zasad rekrutacji, itp.
- organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VII i VIII.

5. Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu:

- informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy,
- przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników,
- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych,
- współorganizowanie przedsięwzięć z zakresu doradztwa zawodowego,
- udostępnianie publikacji m.in. na temat sytuacji na rynku pracy.

6. Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) – kontakt internetowy

- organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego,
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego,
- opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby).

SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

SPOSOBY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE
Organizowanie w szkole akcji i konkursów wspierających rozwijanie zdolności i uzdolnień oraz możliwość prezentowania umiejętności i talentów.	wychowawcy, nauczyciele, wychowawcy świetlicy szkolnej
Spotkania ze szkolnym doradcą zawodowym - poradnictwo indywidualne, testy orientacji zawodowej, indywidualne rozmowy dotyczące poradnictwa zawodowego oraz na temat predyspozycji zawodowych uczniów.	doradca zawodowy
Informowanie o spotkaniach i udział uczniów w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych	doradca zawodowy, wychowawcy klas ósmych
Przeprowadzenie pogadanek zawodoznawczych w klasach, zajęcia realizowane w oparciu o scenariusze dla poszczególnych bloków tematycznych.	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, wychowawcy klas IV – VIII, doradca zawodowy
Informacje o szkołach i zawodach (gazetki szkolne, tablica zawodoznawcza, internetowa baza informacyjna)	doradca zawodowy, nauczyciele, pedagog
Zajęcia związane z planowaniem przyszłości w ramach lekcji wychowawczych. Warsztaty dotyczące planowania kariery, w zakresie pokonywania stresu, organizowanie wycieczek zawodoznawczych (PPP, PUP) oraz wyjść na edutargi.	doradca zawodowy, wychowawcy
Spotkanie z rodzicami i uczniami klas ósmych, informacja o przebiegu rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.	wychowawcy klas ósmych, doradca zawodowy

EWALUACJ PROGRAMU

Ewaluacja dokonywana jest poprzez ocenę efektywności programu na podstawie rozmów z uczniami, rodzicami i nauczycielami.

Efektem ewaluacji powinno być doskonalenie programu służące dostosowania go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy.

Realizacja programu powinna być na bieżąco monitorowana.